

Taal als basis voor een perspectiefvolle toekomst in Genk

vertaling: **Genk'de umut dolu bir gelecek için, dili bilmek ana temellerden biridir**

Denise VANDELOO

De meningen van Genkenaren samengevat

Belang

In een stad als Genk is het belang van het Nederlands als spreektaal niet te onderschatten. Als we één taal spreken, verstaan we elkaar beter. Begrijpen we elkaar ook beter. Als een kind in de klas de (Nederlands-talige) uitleg van de juf goed begrijpt, zal dat leiden tot betere schoolresultaten en vervolgens ook tot een betere integratie. Wie zijn taal beheerst, wordt mondiger, kan zijn stem laten horen en verantwoordelijkheid opnemen. Hoe pijnlijk is het als je ziek bent en je kunt niet uitleggen waar het pijn doet? En hoe veilig werk je in een fabriek als je elkaar niet verstaat? Daarom is het nodig dat de gemeenschappelijke voertaal in Genk het Nederlands is.

Problemen

Het dialect is mooi zolang je mekaar verstaat, maar door het veelvoud aan dialecten verstaan zelfs Vlamingen mekaar niet altijd. Daarnaast dreigt een slordige chat- en sms-taal het Nederlands te verdringen. Migranten van de 1ste generatie kregen te weinig taalbegeleiding en velen van de 2de en 3de generatie spreken (nog) slecht Nederlands. Schoolgaande kinderen worden vaak opgevangen door de grootouders die met hen in de moedertaal communiceren. Op de speelplaats wordt (te) weinig toegezien op welke taal de kinderen onderling spreken. Ook de stad heeft haar verantwoordelijkheid. Er is onvoldoende druk en aanpak. Men moet op taalvlak minder 'pamperen' en meer eisen stellen.

Moedertaal

Wie in zijn jonge jaren het Genker dialect leerde dat zijn moeder sprak, wil dat graag behouden zien. Wie uit een ander land naar Genk emigreerde, wil uiteraard ook in de huiskring de eigen moedertaal niet afzweren. Dat kan immers contactproblemen geven met de oudere generaties en bij een bezoek aan de familie in het thuisland. De angst voor taalverlies uit zich in het feit dat een aantal ouders vrezen dat hun kinderen, als ze van jongs af aan Nederlands leren, het eigen dialect of de eigen moedertaal niet meer zullen leren. Dat wordt door sommigen als een gemis ervaren. Een goede kennis van de Nederlandse taal is nochtans een uitstekende basis voor een perspectiefvolle toekomst.

Oplossingen

Het Nederlands wordt in Genk gezien als de gemeenschappelijke taal, die naast eventuele moedertalen kan bestaan. Nederlands is daarom de voertaal waar meerdere culturen samen zijn. In de scholen moet gewerkt worden rond taal. In de wijken kunnen babbelmama's een oplossing bieden. Nieuwkomers moeten snel Nederlands leren. Durven vragen om Nederlands te spreken is zeker aangewezen. Kinderen kunnen via het jeugdwerk Nederlands leren, maar ook pa en ma moeten de taal leren. Zowel de diverse organisaties als de stad Genk zelf moeten in hun communicatie naar de inwoners een duidelijke taal gebruiken.

RECHT OP MOEDERTAAL!

de Genks

Argumenten pro & contra

'Taal' ligt de Genkenaren nauw aan het hart. Vooral dat er in Genk zoveel verschillende moedertalen zijn, houdt Genkenaren bezig. Je moedertaal verliezen zou een kloof slaan tussen de generaties en zet je identiteit op het spel, zeggen de enen. Niet belangrijk, vinden de anderen: wat telt, is dat we allemaal Nederlands met elkaar kunnen spreken. Al die 'andere' talen wekken alleen maar ongerustheid op. "Straks zijn we vreemden in eigen stad", oordeelt één Genkenaar.

foto: A.H.

Moedertaal, een heet hangijzer in Genk.

Voor al wie pro of contra is: hier de doorslaggevende argumenten!

PRO: Recht op moedertaal

- Ouders brengen hun kinderen groot op een manier die voor hen veilig en vertrouwd is.
- Veel Genkse ouders denken, praten en dromen het liefst in hun moedertaal en die is vaak niet het Nederlands. Geen wonder dat zij bij voorkeur die taal gebruiken bij het allergevoeligste wat er is: de opvoeding van hun kind.
- Uit onderzoek blijkt dat kinderen die van hun ouders een sterke basis meekregen in de moedertaal, makkelijker een tweede taal leren. In Genk is die tweede taal vaak het Nederlands, dus.
- Moedertaal: een recht voor ieder kind. Het is de plicht van de ouders om deze taal zo goed mogelijk over te brengen. Zo kunnen de grootouders ook blijven communiceren met hun kleinkinderen. Je mag je kinderen het contact met hun roots niet ontzeggen. Recht op identiteit is namelijk een kinderrecht. En trouwens: een mens die één taal spreekt is één persoon, één die twee talen spreekt is twee personen.

CONTRA: Recht op moedertaal

- Migratie is een harde ruil: een betere toekomst (?) in ruil voor alles wat bekend, veilig en vertrouwd is. Denk na voor je in je moedertaal opvoedt: vaker wel dan niet is het huis -, tuin- en keukentaal. Een zwakke basis dus voor een stevige taalvaardigheid Nederlands. En er zijn weinig kansen om die hier in Genk te verbeteren.
- Er is heus wel begrip voor de emotionele kant van de zaak, net als bij de oude Genkenaren die hun dialect zien verkrumelen. Maar besef wel: je zorgt niet voor betere toekomstkansen voor je kind.
- Tweetaligheid dan maar? Dat vraagt dat je als ouder heel sterk bent in de twee talen én dat je discipline opbrengt: één taal per ouder. Wil je dat? Kun je dat consequent aanhouden? Laten we eerlijk zijn: zoiets houdt (bijna) niemand vol en dan wordt tweetaligheid al snel zerotaligheid...
- Tenslotte: stop alsjeblieft met het mengtaaltje dat citétaal is. Dit hoort thuis in het 'Bokrijk van de mijncultuur' en levert misschien goede hiphop. Maar het moet voor jongeren duidelijk zijn dat dit taaltje je niet ver brengt in bedrijf, overheid of school.

Een dèrpke oan de Dèrpsbieëk

Roger Bijmens (Rollezenger)

foto: A.H.

't woas iertijds maer
'n dèrpke oan de Dèrpsbieëk
mèt 't spiegelke van den hiemel en de Woaterblieëk
e stèk och acht gehèchte ieëveral en 't rond
doo woas het bèste minse dat oos wiegske stond
boe 't goed ès te lèève, boe 't goed ès te zijn
boeste gees van haage al ès 't op termijn
doovier zijn vèè griets van 'ne Gènkenaar te zijn

en ier en gewieëte en nie vier de sijn
ze boerde doen de kool oan en d'n onnergrond
en bódde doo drei pètte boe de hee op stond
oos dèrpke woert gemeente, veel vreemde koeme bij
mae noo èntige joeëre woere dei ooch van hei
al koeme nog febrikke och e breed kenoal
al zatte z'èn het dèrp ooch groete winkels doal
oos Gènk dat ès geblieëve wei het altoes woas
'n sjoen en goei gemeente en zoe griehn as groas

► Het lied van de Rollezengers is te beluisteren op www.dialectingenk.be. Rubriek: kijk en luister (muziek)